

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturta palāta)

2020. gada 17. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Elektroenerģijas iekšējais tirgus – Preču brīva aprite – LESD 35. pants – Eksporta kvantitatīvie ierobežojumi – Pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību – Valsts pasākums, ar kuru valsts elektroenerģijas ražotājiem ir noteikts pienākums visu pieejamo elektroenerģiju piedāvāt vienīgi attiecīgās dalībvalsts uz konkurenci balstītajā centralizētajā tirgū

Lietā C-648/18

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2017. gada 26. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2018. gada 17. oktobrī, tiesvedībā

Autoritatea națională de reglementare în domeniul energiei (ANRE)

pret

Societatea de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale Hidroelectrica SA,

TIESA (ceturta palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs M. Vilars [*M. Vilaras*], tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*], D. Švābi [*D. Šváby*], K. Jirimēe [*K. Jürimäe*] un N. Pisarra [*N. Piçarra*] (referents),

ģenerāladvokāts: M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs: R. Skjāno [*R. Schiano*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2020. gada 23. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Autoritatea națională de reglementare în domeniul energiei (ANRE)* vārdā – *D. Chiriță, A.-M. Rilling* un *V. Alicuș*, kā arī *A.-I. Zorzoană* un *A.-A. Milea*, kuriem palīdz *R. Chiriță, O. Chiriță, R. O. Colcieri* un *B. Pantea, avocați*,
- *Societatea de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale Hidroelectrica SA* vārdā – *C. Radu*, kam palīdz *C. Alexandru, K. Mansour* un *C. Calabache, avocați*,
- Rumānijas valdības vārdā – sākotnēji *E. Gane, A. Wellman, R. I. Hațeganu* un *M. Chicu*, kā arī *C.-R. Canțar*, vēlāk *E. Gane, A. Wellman, R. I. Hațeganu* un *M. Chicu*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – *I. V. Rogalski* un *M. Huttunen*, kā arī *O. Beynet*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – rumāņu.

noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2020. gada 2. aprīļa tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 35. pantu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts tiesvedībā starp *Autoritatea națională de reglementare în domeniul energiei (ANRE)* (Valsts enerģētikas jomas regulatīvā iestāde, Rumānija) un *Societatea de Producere a Energiei Electrice în Hidrocentrale Hidroelectrica SA* (turpmāk tekstā – “*Hidroelectrica*”) saistībā ar 2015. gada 11. maija protokolu Nr. 36119, ko ANRE sagatavoja attiecībā uz *Hidroelectrica*, pamatojoties uz to, ka pēdējā minētā uz konkurenci balstītajā Rumānijas elektroenerģijas tirgū nebija piedāvājusi visu pieejamo elektroenerģiju un daļu no tās bija eksportējusi uz Ungārijas elektroenerģijas tirgu.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2009/72/EK

- 3 Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2009/72/EK (2009. gada 13. jūlijs) par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu (OV 2009, L 211, 55. lpp.) 3., 5., 25. un 51. apsvērumā ir noteikts:

“(3) [LESD] garantētās brīvības Savienības pilsoņiem – *inter alia*, brīva preču aprīte, brīvība veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvība – ir sasniedzamas vienīgi pilnībā atvērtā tirgū, kas ļauj visiem patērētājiem brīvi izvēlēties piegādātājus un visiem piegādātājiem brīvi veikt piegādes lietotājiem.

[..]

(5) Drošas elektroenerģijas piegādes ir ārkārtīgi svarīgas Eiropas sabiedrības attīstībai, ilgtspējīgas klimata pārmaiņu politikas īstenošanai, kā arī konkurences stiprināšanai iekšējā tirgū. [..]

(25) Energoapgādes drošums ir svarīgs sabiedrības drošības aspekts, un tā ir cieši saistīta ar Kopienas iekšējā elektroenerģijas tirgus efektīvu darbību, kā arī dalībvalstu atsevišķo elektrības tirgu integrāciju. [..]

(51) Šajā direktīvā galvenā nozīme būtu jāpiešķir patērētāju interesēm, un pakalpojuma kvalitātei vajadzētu būt vienai no elektroenerģijas uzņēmumu galvenajām atbildībām. Būtu jāpastiprina un jānodrošina pašreizējās patērētāju tiesības, un tam būtu jāietver lielāka pārredzamība. Patērētāju aizsardzībai būtu jānodrošina, ka visi patērētāji plašākā [Savienības] perspektīvā gūst labumu no konkurētspējīga tirgus. Patērētāju tiesību ievērošana būtu jāīsteno dalībvalstīm vai, ja dalībvalsts tā paredz, regulatīvajām iestādēm.”

- 4 Šīs direktīvas 3. panta “Sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības un patērētāju aizsardzība” 1. punktā ir noteikts:

“Pamatojoties uz savu iestāžu sistēmu un ievērojot subsidiaritātes principu, dalībvalstis nodrošina, ka, neskarot 2. punktu, elektroenerģijas uzņēmumi darbojas saskaņā ar šīs direktīvas principiem, lai izveidotu konkurētspējīgu un drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi, un minētos uzņēmumus nediskriminē pēc to tiesībām vai pienākumiem.”

- 5 Minētās direktīvas 36.–38. pantā, kuri attiecas uz respektīvi valsts regulatīvo iestāžu vispārējiem mērķiem, kā arī pienākumiem un pilnvarām un pārrobežu jautājumu regulējumu, ir paredzēti vairāki šo iestāžu sadarbības instrumenti.

Regula (ES) Nr. 1227/2011

- 6 Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1227/2011 (2011. gada 25. oktobris) par enerģijas vairumtirgus integritāti un pārredzamību (OV 2011, L 326, 1. lpp.) 1. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ar šo regulu paredz noteikumus tādu ļaunprātīgu darbību aizliegšanai, kas ietekmē enerģijas vairumtirgus, kuri ir saskaņoti ar finanšu tirgos piemērojamiem noteikumiem un nodrošina minēto enerģijas vairumtirgu pienācīgu darbību, vienlaikus ņemot vērā to specifiskās īpašības. Noteikumos paredzēts, ka enerģijas vairumtirgus uzrauga Energoregulatoru sadarbības aģentūra [...], cieši sadarbojoties ar valsts regulatīvajām iestādēm un ņemot vērā mijiedarbību starp emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu un enerģijas vairumtirgiem.”

- 7 Regulas Nr. 1227/2011 7.–9. pantā par attiecīgi enerģijas vairumtirdzniecības tirgus uzraudzību, datu apkopošanu un tirgus dalībnieku reģistrēšanu ir noteikta Energoregulatoru sadarbības aģentūras kompetence sadarbībā ar valstu regulatīvajām iestādēm, paredzēts pienākums šī tirgus dalībniekiem sniegt šai aģentūrai noteiktu informāciju un ir izveidots šī tirgus dalībnieku Eiropas reģistrs, kurš ir pieejams valstu regulatīvajām iestādēm un kurā ir reģistrēta svarīgākā informācija attiecībā uz šajā pašā tirgū noslēgtajiem darījumiem.

Regula (ES) 2015/1222

- 8 Saskaņā ar Komisijas Regulas (ES) 2015/1222 (2015. gada 24. jūlijs), ar ko izveido jaudas piešķiršanas un pārslodzes vadības vadlīnijas (OV 2015, L 197, 24. lpp.), 5. panta 1. punktu:

“Ja dalībvalstī vai tās tirdzniecības zonā šīs regulas spēkā stāšanās brīdī attiecībā uz nākamās dienas un tekošās dienas tirdzniecības pakalpojumiem jau pastāv likumīgs nacionālais monopols, kurš liedz iecelt vairāk nekā vienu NETO [tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētu elektroenerģijas tirgus operatoru], attiecīgajai dalībvalstij par to jāpaziņo [Eiropas] Komisijai divus mēnešus pēc šīs regulas stāšanās spēkā un tā var atteikties iecelt vairāk nekā vienu NETO katrā tirdzniecības zonā.”

Rumānijas tiesības

- 9) 2012. gada 10. jūlija *Legea nr. 123 energiei electrice și a gazelor naturale* (Likums Nr. 123 par elektroenerģiju un dabasgāzi) (*Monitorul Oficial al României*, I daļa, Nr. 485, 2012. gada 16. jūlijs) redakcijā, kas ir piemērojama pamatlietā (turpmāk tekstā – “Likums par elektroenerģiju un dabasgāzi”), bija noteikts:

“2. pants

Darbības koģenerācijas režīmā ražotas elektroenerģijas un siltumenerģijas nozarē ir jāveic, īstenojot šādus pamatmērķus:

[..]

- c) uz konkurenci balstīta elektroenerģijas tirgus izveide un tā darbības nodrošināšana;

[..]

- h) elektroenerģijas iekšējā tirgus konkurētspējas uzlabošana un aktīva piedalīšanās gan reģionālā tirgus, gan [..] Savienības iekšējā enerģētikas tirgus izveidē, un dalība pārrobežu tirdzniecības attīstībā;

[..]

3. pants

Šajā sadaļā turpmāk minētajiem terminiem un vārdkopām ir šāda nozīme:

[..]

38. elektroenerģijas tirgus operators: juridiskā persona, kas nodrošina centralizēto tirgu, izņemot balansēšanas tirgu, organizāciju un administrāciju elektroenerģijas vairumtirdzniecībai īstermiņā, vidēji ilgā termiņā un ilgtermiņā.

[..]

49. punkts: elektroenerģijas centralizētais tirgus ir organizēts konteksts, kurā starp dažādiem saimnieciskās darbības subjektiem tiek veikti elektroenerģijas tirdzniecības darījumi, tajos kā starpniekiem iesaistoties elektroenerģijas tirgus operatoram vai pārvades sistēmas operatoram, pamatojoties uz kompetentās iestādes apstiprinātiem specifiskiem noteikumiem;

[..]

10. pants

[..]

2. Kompetentā iestāde izsniedz licences:

[..]

- f) centralizēto tirgu pārvaldībai; elektroenerģijas tirgus operatoram tiek piešķirta tikai viena licence [..]

[..]

20. pants

1. Elektroenerģijas tirgu veido reglamentētais tirgus un uz konkurenci balstītais tirgus, un enerģijas tirdzniecības darījumi tiek veikti vairumtirdzniecības vai mazumtirdzniecības režīmā.

[..]

23. pants

1. Elektroenerģijas tirdzniecības darījumi tiek veikti uz konkurenci balstītā tirgū pārskatāmi, publiski, centralizēti un nediskriminējoši. [..]

[..]

28. pants

Ražotājiem galvenokārt ir šādi pienākumi:

[..]

c) publiski un nediskriminējoši piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju uz konkurenci balstītajā tirgū;

[..].”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 10 *Hidroelectrica* ir saskaņā ar Rumānijas privāttiesībām dibināta sabiedrība, kurā kapitāldaļu vairākuma turētāja ir valsts un kuras darbība ietver elektroenerģijas ražošanu, pārvadi un sadali. Tai vienlaikus ir elektroenerģijas ražošanas licence un elektroenerģijas piegādes licence Rumānijā, kā arī tirdzniecības licence, ko izsniegusi *Magyar Energetikai és Közmű-tar-szabályozási Hivatal (MEKH)* (Enerģētikas un komunālo pakalpojumu jomas regulatīvā iestāde, Ungārija).
- 11 2015. gada 11. maijā *ANRE* ar protokolu Nr. 36119 (turpmāk tekstā – “protokols”) paziņoja *Hidroelectrica* par savu lēmumu noteikt tai naudas sodu par administratīvu pārkāpumu atbilstoši Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi 23. panta 1. punkta kopsakarā ar 28. panta c) punkta normām. *ANRE* konstatēja, ka laikā no 2014. gada decembra līdz 2015. gada februārim *Hidroelectrica* bija tieši noslēgusi elektroenerģijas pārdošanas līgumus Ungārijas elektroniskajā tirdzniecības platformā, kuru pārvaldīja *Tradition Financial Services Ltd*, Apvienotajā Karalistē reģistrēts operators, lai gan tai bija pienākums pārskatāmi, publiski, centralizēti un nediskriminējoši piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju Rumānijas centralizētajā elektroenerģijas tirgū, t.i., vienīgā elektroenerģijas operatora Rumānijā *OPCOM SA* platformās.
- 12 2015. gada 27. maijā *Hidroelectrica* par protokolu cēla prasību *Judecătoria Sectorului 1 București* (Bukarestes 1. iecirkņa pirmās instances tiesa, Rumānija) un lūdza atcelt *ANRE* noteikto naudas sodu. *Hidroelectrica* uzsvēra, pirmkārt, ka pienākums veikt darījumus vienīgi ar noteiktu valsts kontrolētu vai atļautu operatoru starpniecību ir sadales kanālu ierobežojums, kas nav saderīgs ar LESD 35. pantu, un, otrkārt, ka šis pienākums kā elektroenerģijas brīvu apriti ierobežojošs pasākums nav no LESD 36. panta viedokļa pamatots. Turklāt *Hidroelectrica* minēja, ka 2014. gada janvāra ziņojumā par nozares apsekojuma attiecībā uz elektroenerģijas tirgu rezultātiem *Consiliul Concurenței* (Konkurences iestāde, Rumānija) ir norādījusi, ka Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi normas ir jāinterpretē tādējādi, ka elektroenerģijas ražotājiem ir atļauts tieši (vai ar to grupas sabiedrību starpniecību) īstenot eksporta pārdošanas darījumus.

- 13 *Judecătoria Sectorului 1 București* (Bukarestes 1. iecirkņa pirmās instances tiesa, Rumānija) protokolu atcēla un atbrīvoja *Hidroelectrica* no naudas soda, ko tai bija noteikusi ANRE. Tā uzskatīja, ka tirdzniecība ārpus OPCOM centralizētajām platformām obligāti nenozīmē, ka nav ievērots Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi 23. panta 1. punkts.
- 14 ANRE par šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību iesniedzējtiesā – *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija).
- 15 Šī tiesa vispirms norāda, ka saskaņā ar paziņojumu “ANRE sniegtā Likuma [...] par elektroenerģiju un dabasgāzi noteikumu interpretācija attiecībā uz ražotāju iespēju eksportēt elektroenerģiju”, kas 2015. gada 13. februārī publicēts ANRE tīmekļvietnē, “visa pieejamā elektroenerģija ir pārskatāmi, publiski, nediskriminējoši un centralizēti jāpiedāvā OPCOM platformās”. Šajā ziņā minētā tiesa uzsver, ka elektroenerģijas tiešā eksporta kvalificēšana par “administratīvu pārkāpumu” kavē šādas darbības veikšanu, ņemot vērā smagās sankcijas, ko var noteikt ANRE.
- 16 Turpinājumā iesniedzējtiesa norāda, ka līdzīgā lietā *Judecătoria Sectorului 2 București* (Bukarestes 2. iecirkņa pirmās instances tiesa, Rumānija) atzina, ka, lai gan Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi 23. panta 1. punktā ir noteikts, ka elektroenerģijas darījumiem ir jābūt pārskatāmiem, publiskiem, centralizētiem un nediskriminējošiem, šajā tiesību normā nav noteikts, ka tie ir jāveic vienīgi OPCOM centralizētajās platformās. Šī tiesa no tā secināja – nav tā, ka ar tirdzniecību ārpus OPCOM centralizētajām platformām obligāti tiktu pārkāpta minētā tiesību norma un līdz ar to, lai pamatotu attiecīgā elektroenerģijas ražotāja darbības iespējamo administratīva pārkāpuma raksturu, ANRE bija jāpierāda, ka attiecīgais darījums ir veikts ārpus uz konkurenci balstītā tirgus un nav veikts pārskatāmi, publiski, centralizēti un nediskriminējoši.
- 17 Visbeidzot iesniedzējtiesa vērš uzmanību uz to, ka Tiesa vēl nav lēmusi par LESD 35. panta interpretāciju attiecībā uz likumu, noteikumiem vai administratīvo praksi, ar ko ir noteikts tāds eksporta ierobežojums kā pamatlietā aplūkotais.
- 18 Šajos apstākļos *Tribunalul București* (Bukarestes apgabaltiesa, Rumānija) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai LESD 35. pantam ir pretrunā [Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi] 23. panta 1. punkta un 28. panta c) punkta interpretācija, saskaņā ar kuru Rumānijas elektroenerģijas ražotājiem ir pienākums tirgot visu saražotās elektroenerģijas daudzumu tikai Rumānijas centralizētajā brīvas konkurences tirgū, lai gan pastāv iespēja eksportēt elektroenerģiju, kaut arī ne tieši, bet ar komercuzņēmumu starpniecību?”

Par prejudiciālo jautājumu

Par pieņemamību

- 19 ANRE atsauca uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību, apgalvojot, ka šis lūgums attiecas nevis uz Savienības tiesību normas interpretāciju, bet gan uz valsts tiesiskā regulējuma interpretāciju, ko ir sniegusi valsts iestāde. Tiesas kompetencē neesot lemt par atšķirīgām valsts tiesību noteikumu interpretācijām vai piemērošanu.
- 20 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai gan Tiesas ziņā nav saistībā ar LESD 267. pantu lemt par valsts legislatīvas vai reglamentējošas normas vai to interpretācijas, ko ir snieguši valstu tiesību jomas veidotāji, saderību ar Savienības tiesībām, tomēr tās kompetencē ir norādīt iesniedzējtiesai visus Savienības tiesībās ietilpstošus interpretācijas elementus, kuri ļautu šai tiesai lemt par valsts tiesību

normas vai tās interpretācijas saderību ar Savienības tiesību noteikumu, uz ko ir izdarīta atsauce (skat. spriedumus, 1983. gada 10. marts, *Syndicat national des fabricants raffineurs d'huile de graissage* u.c., 172/82, EU:C:1983:69, 8. punkts, un 1987. gada 2. jūlijs, *Lefèvre*, 188/86, EU:C:1987:327, 6. punkts).

- 21 Taču, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumu 29. punktā, iesniedzējtiesa nelūdz Tiesu lemt par Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi interpretāciju, bet pauž šaubas par valsts iestādes veiktās šī likuma interpretācijas saderību ar LESD 35. pantu.
- 22 No tā izriet, ka ANRE izvirzītā argumentācija par lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu nepieņemamību ir jānoraida.

Par lietas būtību

- 23 Ar prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 35. un 36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko, kā to ir interpretējusi par tā piemērošanu atbildīgā iestāde, valsts elektroenerģijas ražotājiem ir noteikts pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, ir pasākums ar eksporta kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas nav pamatojams no LESD 36. panta viedokļa vai ar primārām vispārējo interešu prasībām.

Par LESD 35. panta piemērojamību

- 24 ANRE un Rumānijas valdība apgalvo, ka LESD 35. pants šajā gadījumā nav piemērojams, jo attiecīgajā nozarē ir notikusi tiesību aktu saskaņošana Savienības līmenī. Tās uzskata, pirmkārt, ka ar Regulas 2015/1222 5. pantu dalībvalstīm ir atļauts nominēt tikai vienu operatoru tirdzniecības pakalpojumiem valsts elektroenerģijas tirgū un, otrkārt, ka tad, ja dalībvalstī jau pastāvēja likumisks monopols attiecībā uz nākamās dienas un tekošās dienas tirdzniecības pakalpojumiem, šai valstij par to bija jāpaziņo Komisijai divu mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā. Atbilstoši šai tiesību normai Rumānijas enerģētikas, MVU un uzņēmējdarbības vides ministrs esot paziņojis Komisijai, ka saskaņā ar Likumu par elektroenerģiju un dabasgāzi OPCOM ir vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem Rumānijā nominētais elektroenerģijas tirgus operators. Līdz ar to šis likums esot jāizvērtē no Regulas 2015/1222 viedokļa.
- 25 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka ikviens valsts pasākums attiecībā uz jomu, kurā ir veikta visaptveroša saskaņošana Savienības līmenī, ir jāvērtē no šī saskaņošanas pasākuma normu, nevis primāro tiesību aktu normu viedokļa (spriedums, 2019. gada 18. septembris, *VIPA*, C-222/18, EU:C:2019:751, 52. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 26 Šajā ziņā pietiek norādīt, ka pamatlietas fakti laika ziņā neietilpst Regulas 2015/1222 piemērošanas jomā. Šie fakti norisinājās laikā no 2014. gada decembra līdz 2015. gada februārim, bet šī regula atbilstoši tās 84. pantam stājās spēkā tikai 2015. gada 14. augustā, divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* 2015. gada 25. jūlijā.
- 27 Turklāt, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumu 35. punktā, ar Direktīvu 2009/72 kā iekšējā elektroenerģijas tirgus regulējumu nav veikta pilnīga šī tirgus saskaņošana un tajā nav paredzēti specifiski noteikumi elektroenerģijas darījumu jomā. Kā izriet no šīs direktīvas 3. panta, tajā ir paredzēti tikai vairāki vispārīgi principi, kuri dalībvalstīm ir jāievēro, lai izveidotu uz konkurenci balstītu un drošu elektroenerģijas tirgu, kas ilgtermiņā neapdraud vidi.

- 28 No tā izriet, ka LESD 35. pants šajā gadījumā ir piemērojams, jo Tiesa ir nospriedusi, ka elektroenerģija ietilpst LESD noteikumu par preču brīvu apriti piemērošanas jomā (šajā nozīmē skat. spriedumus, 1994. gada 27. aprīlis, *Almelo*, C-393/92, EU:C:1994:171, 28. punkts, un 2014. gada 11. septembris, *Essent Belgium*, no C-204/12 līdz C-208/12, EU:C:2014:2192, 122. punkts).

Par pasākuma ar līdzvērtīgu iedarbību LESD 35. panta izpratnē esamību

- 29 Lai atbildētu uz jautājumu par to, vai valsts tiesiskais regulējums, kā to ir interpretējusi par tā piemērošanu atbildīgā iestāde, ir pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 35. panta izpratnē, ir jāatgādina, ka, pirmkārt, Tiesa kā pasākumus ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību šī panta izpratnē ir kvalificējusi valsts pasākumus, kas ir piemērojami visiem tirgus dalībniekiem, kuri darbojas valsts teritorijā, bet kas faktiski vairāk ietekmē preču eksportu no eksportētājas dalībvalsts tirgus nekā preču tirdzniecību šīs dalībvalsts iekšējā tirgū (spriedums, 2018. gada 28. februāris, *ZPT*, C-518/16, EU:C:2018:126, 43. punkts un tajā minētā judikatūra). Otrkārt, Tiesa ir atzinusi, ka jebkurš, pat maznozīmīgs, kādas LESD paredzētās pamatbrīvības ierobežojums ir aizliegts, ja vien tā sekas netiek uzskatītas par pārāk nejausām vai pārāk netiešām, lai šādu ierobežojumu varētu uzskatīt par ierobežojumu LESD 35. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumus, 2018. gada 28. februāris, *ZPT AD*, C-518/16, EU:C:2018:126, 44. punkts, un 2016. gada 21. jūnijs, *New Valmar*, C-15/15, EU:C:2016:464, 37. un 45. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).
- 30 *ANRE* un Rumānijas valdība apgalvo, ka ar Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi 23. panta 1. punktu un 28. panta c) punktu ražotājiem noteiktais pienākums piedāvāt visu to rīcībā esošo elektroenerģiju valsts centralizētajā tirgū neattiecas tikai uz eksportu. Lai pierādītu, ka pamatlietā aplūkotajam tiesiskajam regulējumam nav ierobežojošas ietekmes uz elektroenerģijas eksportu, tās atsaucas uz statistikas datiem, kas norāda uz šī eksporta izmaiņām augšupejošā virzienā.
- 31 Tomēr no iesniedzējtiesas nolēmuma izriet, ka pamatlietā aplūkoto tiesību normu, kā tās ir interpretējusi *ANRE*, sekas ir tādas, ka Rumānijas elektroenerģijas ražotājiem, kas ir saņēmuši tirdzniecības licences citās dalībvalstīs, kuru elektroenerģijas tirgi un Rumānijas elektroenerģijas tirgi darbojas saistīti, tiek liegta iespēja veikt divpusējas sarunas par elektroenerģiju un attiecīgā gadījumā to tieši eksportēt uz šiem tirgiem. Nepieļaujot divpusējas sarunas starp elektroenerģijas ražotājiem un to potenciālajiem klientiem, ar šīm tiesību normām ir netieši aizliegts tiešais eksports, izraisot to, ka attiecīgajā dalībvalstī saražotā elektroenerģija vairāk tiek novirzīta iekšējam patēriņam, kā to ir atzinusi pati Rumānijas valdība.
- 32 *ANRE* un Rumānijas valdības minētie statistikas dati, kas norāda uz šī Rumānijas elektroenerģijas eksporta izmaiņām augšupejošā virzienā, nespēj atspēkot šos apsvērumus, jo nevar tikt izslēgts, ka eksporta apjoms būtu vēl lielāks, ja nebūtu pamatlietā aplūkoto tiesību normu. Šādi dati ļauj secināt vienīgi, ka ar pamatlietā aplūkoto tiesisko regulējumu netiek kavēts pilnīgi viss elektroenerģijas eksports no Rumānijas tirgus, bet tas pamatlietā nav apstrīdēts.
- 33 Līdz ar to pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums vairāk ietekmē elektroenerģijas eksportu, jo ar to ir aizliegts elektroenerģijas ražotāju tiešais eksports no Rumānijas, par prioritāti nosakot valsts tirgus energoapgādi. Līdz ar to šāds tiesiskais regulējums ir pasākums ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 35. panta izpratnē.

Par pasākuma ar kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību LESD 35. panta izpratnē pamatojumu

- 34 LESD 35. pantam pretrunā esošs valsts pasākums var būt pamatots ar kādu no LESD 36. pantā minētajiem apsvērumiem, kā arī ar primārām vispārējo interešu prasībām, ja vien ar to izvirzītais mērķis ir leģitīms un tas ir samērīgs ar šo mērķi (skat. spriedumu, 2008. gada 16. decembris,

Gysbrechts un *Santurel Inter*, C-205/07, EU:C:2008:730, 45. punkts). Valsts iestādēm ir jānorāda iemesli, kas var pamatot šādus pasākumus kā aizliegumus, kuri veido izņēmumu no preču brīvas aprites.

- 35 Šajā gadījumā Rumānijas valdība savos rakstveida apsvērumos vispirms ir vispārīgi apgalvojusi, ka Likuma par elektroenerģiju un dabasgāzi 23. panta 1. punkts un 28. panta c) punkts tika ieviesti, lai nodrošinātu ligumu slēgšanas pārskatāmību funkcionālā tirgū, veicinot godīgu konkurenci un vieglu piekļuvi dažādiem piegādātājiem nolūkā garantēt patērētājiem energoapgādes drošību. Pēc tam tiesas sēdē, atbildot uz Tiesas jautājumu, šī valdība precizēja, ka šī likuma mērķis ir aizsargāt energoapgādes drošību.
- 36 Tiesa ir atzinusi, ka energoapgādes drošības aizsardzība var būt viens no valsts drošības apsvērumiem LESD 36. panta izpratnē (šajā nozīmē skat. spriedumu, 1984. gada 10. jūlijs, *Campus Oil* u.c., 72/83, EU:C:1984:256, 34. punkts).
- 37 Vai valsts tiesiskais regulējums, to interpretējot tādējādi, ka valsts elektroenerģijas ražotājiem ir pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, ir samērīgs ar izvirzīto leģitīmo mērķi, ir jānovērtē no šo elementu viedokļa. Šajā nolūkā ir jāpārbauda ne tikai, vai ar to ieviestie līdzekļi ir piemēroti, lai garantētu šī mērķa sasniegšanu, bet arī – vai tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šī mērķa sasniegšanai (spriedums, 2008. gada 16. decembris, *Gysbrechts* un *Santurel Inter*, C-205/07, EU:C:2008:730, 51. punkts).
- 38 Attiecībā uz šī tiesiskā regulējuma spēju sasniegt energoapgādes drošības mērķi ir jānorāda, ka valsts elektroenerģijas ražotājiem noteiktais pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju tirdzniecības platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, aizliedzot divpusējas sarunas starp šiem ražotājiem un to klientiem, pats par sevi nešķiet nepiemērots energoapgādes drošības mērķa garantēšanai, jo ar to ir paredzēts nodrošināt, ka pieejamā elektroenerģija vairāk tiek novirzīta iekšējam patēriņam.
- 39 To paturot prātā, ir jāatgādina, ka ierobežojošs pasākums var tikt uzskatīts par piemērotu izvirzītā mērķa īstenošanai tikai tad, ja tas patiešām atbilst prasībai to sasniegt saskaņoti un sistemātiski (skat. šajā ziņā spriedumu, 2015. gada 23. decembris, *Scotch Whisky Association* u.c., C-333/14, EU:C:2015:845, 37. punkts).
- 40 Tomēr, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumu 78. punktā, tas, ka starpnieki var iegādāties elektroenerģiju vairumtirdzniecības tirgū, lai pēc tam to eksportētu uz citām dalībvalstīm bez ierobežojumiem, kas lidzinātos tiem, kuri ir noteikti ražotājiem, liecina par attiecīgā pasākuma nesaskaņotību ar izvirzīto mērķi. Lai gan, Rumānijas valdības ieskatā, tiešais elektroenerģijas eksports apdraud energoapgādes drošību, šāds risks pastāv neatkarīgi no tā, vai eksportu veic ražotāji vai starpnieki.
- 41 Attiecībā uz jautājumu, vai pamatlietā aplūkotais tiesiskais regulējums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu tajā izvirzīto mērķi, Rumānijas valdība apgalvo, ka sarunas divpusējā līmenī rada elektroenerģijas tirgus izkropļojumu, it īpaši, ja ražotājam pieder nozīmīga šī tirgus daļa, kā tas esot *Hidroelectrica* gadījumā. Šis valdības ieskatā, tiešais elektroenerģijas eksports negatīvi ietekmē elektroenerģijas pieejamību valsts tirgū un elektroenerģijas cenu attīstību. Līdz ar to pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju tirdzniecības platformās, kuras pārvalda vienīgais nominētais šī tirgus operators, esot samērīgs, ņemot vērā risku, ko radītu nepārskatāma un diskriminējoša elektroenerģijas tirdzniecība.

- 42 Tomēr, kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumu 73. un 74. punktā, pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, kā pasākums ar mērķi novērst tieša eksporta negatīvo ietekmi uz elektroenerģijas cenas izmaiņām valsts tirgū pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai garantētu energoapgādes drošību.
- 43 Energoapgādes garantija nenozīmē garantiju, ka energoapgāde tiks piedāvāta par labāko cenu. Tīri ekonomiska un komerciāla rakstura apsvērumi, uz kuriem balstās pamatlietā aplūkots valsts tiesiskais regulējums, nav saistīti ne ar valsts drošības apsvērumiem LESD 36. panta izpratnē, ne ar vispārējo interešu prasībām, kuri ļauj pamatot eksporta kvantitatīvos ierobežojumus vai pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību. Ja ar šādiem apsvērumiem varētu tikt pamatots tieša eksporta aizliegums, tiktu padarīts apšaubāms pats iekšējā tirgus princips.
- 44 Attiecībā uz risku, ko, Rumānijas ieskatā, apgādei valsts tirgū izraisītu nepārskatāma un diskriminējoša elektroenerģijas tirdzniecība, ir jānorāda, ka šajā gadījumā pastāv pasākumi, kuri elektroenerģijas brīvu apriti iekšējā tirgū ierobežotu mazāk par pamatlietā aplūkoto valsts tiesisko regulējumu.
- 45 Kā ir norādīts ģenerālvokāta secinājumu 64.–70. punktā, šādi pasākumi ir minēti tostarp Regulas Nr. 1227/2011 7.–9. pantā un Direktīvas 2009/72 36.–38. pantā. Ar šīm tiesību normām ir ieviesti mehānismi sadarbībai starp valstu regulatīvajām iestādēm enerģijas vairumtirdzniecības tirgu uzraudzības jomā, un tajās ir paredzēti noteikumi, kuru mērķis ir stiprināt šī tirgus pārskatāmību un integritāti.
- 46 No iepriekš minētā izriet, ka valsts elektroenerģijas ražotājiem noteiktais pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu izvirzīto mērķi.
- 47 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka LESD 35. un 36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko, kā to ir interpretējusi par tā piemērošanu atbildīgā iestāde, valsts elektroenerģijas ražotājiem ir noteikts pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, ir pasākums ar eksporta kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas nevar tikt pamatots ar valsts drošības apsvērumiem saistībā ar energoapgādes drošības aizsardzību, ja šāds tiesiskais regulējums nav samērīgs ar izvirzīto mērķi.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 48 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

LESD 35. un 36. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesiskais regulējums, ar ko, kā to ir interpretējusi par tā piemērošanu atbildīgā iestāde, valsts elektroenerģijas ražotājiem ir noteikts pienākums piedāvāt visu pieejamo elektroenerģiju platformās, kuras pārvalda vienīgais tirdzniecības pakalpojumiem valsts tirgū nominētais elektroenerģijas tirgus operators, ir pasākums ar eksporta kvantitatīvam ierobežojumam līdzvērtīgu iedarbību, kas nevar tikt pamatots ar valsts drošības apsvērumiem saistībā ar energoapgādes drošības aizsardzību, ja šāds tiesiskais regulējums nav samērīgs ar izvirzīto mērķi.

[Paraksti]